

«Μια αθώα συμφωνία μεταξύ σκέψης και σελίδας, ιδέας και χειριού, είχε διαρραγεί. Ή μολυνθεί. Ένας εισβολέας, μια εχθρική παρουσία τον είχε κάνει να απορρίψει τις ιδιες του τις φράσεις. Είχε αναγκαστεί να διαβάσει τον εαυτό του μέσα από τα μάτια κάποιου άλλου και να παλέψει ενάντια σε μια πιθανή παρερμηνεία. Η αυτεπίγνωση ήταν ο θάνατος του σημειωμάτάριου»

Με ένα μεγάλο βιβλίο «προσγειώθηκε» ο Ιαν ΜακΓιούαν στα χέρια μας. Τα «Μαθήματα» κυκλοφόρησαν από τις εκδόσεις Πατάκη σε μετάφραση της Κατερίνας Σχινά. Το μεγάλο δεν είναι μόνο θέμα όγκου, κοντά στις 700 σελίδες, κατά τη γνώμη μου το βιβλίο αυτό είναι ανάμεσα στα καλύτερα βιβλία του Βρεττανού συγγραφέα, κοντράρεται ακόμα και με την «Εξιλέωση» για την πρωτιά. «Πρώτα αισθανόμαστε. Ύστερα κατακρημνιζόμαστε» λέει ο Τζέιμς Τζόις στην προμετωπίδα: ο ΜακΓιούαν μάς κλείνει το μάτι και βυθιζόμαστε σε έναν κόσμο που πάνω κάτω γνωρίζουμε πολύ καλά, αλλά δεν παρατηρούμε όσο θα έπρεπε.

Ο Ρόλαντ Μπέινς και οι γονείς του φτάνουν στο Λονδίνο από τη Λιβύη στα τέλη του καλοκαιριού του 1959. Είναι 11 ετών και η ζωή του είναι γεμάτη από μαθήματα: Λατινικά, Γαλλικά, ράγκμπι, κρίκετ και φυσικά πιάνο όπως σε κάθε καθώς πρέπει σπίτι. Η καθηγήτριά του πιάνου θα είναι μοιραίο πρόσωπο στη ζωή του. Η Μίριαμ Κορνέλ μυρίζει ροδόνερο και σαδισμό. Ο μικρός μαθητής γίνεται το θύμα της. Στα 14 του χρόνια μπαίνει σε μια σεξουαλική σχέση εξάρτησης μαζί της. Υπό τη θεϊκή μουσική του Μπαχ θα διαβάσουμε απίστευτα πράγματα για το πώς τον κράτησε όμηρο παγιδευόντάς τον στη σύναψη ενός ανίερου γάμου. Ο ήρωας θυμάται όλα όσα έζησε με αυτή τη δασκάλα-τέραρ πολύ αργότερα, όταν τον εγκαταλείπει η Γερμανίδα γυναίκα του Αλίσα αφήνοντάς τον μόνο με τον νεογέννητο γιο τους, τον Λόρενς. Η παγκόσμια κοινότητα συνταράσσεται από το Τσέρονμπιλ. Ο Ρόλαντ είναι καθηγητής Υποστηρικτικής Ακρόασης και όπως φαίνεται πολλά υποσχόμενος ποιητής. Χρόνια αργότερα συναντά τυχαία την εν διστάσει σύζυγό του και μαθαίνει ότι πρόκειται να εκ-

ΙΑΝ ΜΑΚΓΙΟΥΑΝ
Μαθήματα
Μετάφραση: Κατερίνα Σχινά
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Λέγεται πως σε αυτό το μυθιστόρημα περιέχονται πολλά πράγματα από τη ζωή του. Στις περίπου επτά δεκαετίες που διατρέχει, όσο και η ηλικία του συγγραφέα, καταγράφει άλλωστε με έναν πραγματικά μοναδικό τρόπο τη σχέση ενός ανθρώπου που γράφει και αλληλεπιδρά με τα πραγματικά γεγονότα και τη μοίρα

Τα μαθήματα και τα τραύματα

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΜΠΕΪΟΓΛΟΥ

δοθεί ένα βιβλίο της. Τη μισεί ακόμα περισσότερο γιατί το βιβλίο είναι τόσο καλό που όταν κυκλοφορεί τη συγκρίνουν με τον Τολστόι, στη Γερμανία χαιρετίζεται ως αντάξια του Τόμας Μαν. Ακόμη χειρότερα, γίνεται μία από τις πιο διάσημες συγγραφείς της Ευρώπης, υποψήφια για το βραβείο Νόμπελ, ενώ ο Ρόλαντ και ο γιος του ξεθωριάζουν στις υποσημειώσεις της βιογραφίας της.

Κατά τη διάρκεια όλων αυτών των χρόνων, από το 1959 έως σήμερα, ο ΜακΓιούαν αναφέρει ότι σημαντικό έχει συμβεί σε αυτόν τον πλανήτη: τα σπόνερα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο Νάσερ, ο Χρουστσόφ, ο Πόλεμος των Χοίρων, η Βόρεια Ιρλανδία, η 11η Σεπτεμβρίου, η πανδημία του κορονοϊού είναι μερικά μόνο από αυτά.

Το κάνει με τέτοια συνέπεια που θυμίζει χρέος απέναντι σε μια ανθρωπότητα η οποία ξεχνά και επαναλαμβάνει τα ίδια λάθη και ίσως γι' αυτό ο ήρωάς του είναι ένας παθητικός αποδέκτης των όσων συμβαίνουν. Θα μπορούσε το «τραύμα» που του άφησε η τρελή δασκάλα, αδίκημα που σήμερα θα την έκλεινε φυλακή, να ευθύνεται για την αδυναμία του να ευτυχήσει; Αυτό είναι ένα από τα μεγάλα ερωτήματα στη λογοτεχνία και στην ψυχολογία για την καταγωγή πολλών ψυχικών ασθενειών και ο ΜακΓιούαν λέει πολλά πράγματα με το όνομά τους. Λέγεται πως σε αυτό το μυθιστόρημα περιέχονται πολλά πράγματα από τη ζωή του. Στις περίπου επτά δεκαετίες που διατρέχει, όσο και η ηλικία του συγγραφέα, καταγράφει

άλλωστε με έναν πραγματικά μοναδικό τρόπο τη σχέση ενός ανθρώπου που γράφει και αλληλεπιδρά με τα πραγματικά γεγονότα και τη μοίρα.

«Διαβάζοντας τη ζωή του από το 1986 και εντεύθεν, δεν αισθάνθηκε ότι την κατανοούσε καλύτερα. Δεν υπήρχαν προφανή μοτίβα, δεν υπήρχαν υπόγεια ρεύματα, λανθάνουσες τάσεις που δεν τις είχε παρατηρήσει στον καιρό τους. Τίποτα δεν είχε μάθει. Αυτό που βρήκε ήταν ένας μεγάλος όγκος από λεπτομέρειες, συζητήσεις, ακόμα και ανθρώπους που δεν μπορούσε να τους θυμηθεί. Σ' εκείνα τα κομμάτια ήταν σαν να διάβαζε το παρελθόν ενός άλλου». Αυτά σκέφτεται ηλικιωμένος πια και άρρωστος ο Ρόλαντ Μπέινς και ένα μουντό απόγευμα, με τον φόβο ότι οι απόγονοί του θα καταλάβουν πόσο ατάλαντος συγγραφέας υπήρξε, λαμπάδιασε τα κάρβουνα του μπάρμπεκιου και έκαψε τα ημερολόγια του. Το μεγάλο μάθημα αυτού του βιβλίου, εκτός από εξαιρετική λογοτεχνία, ίσως είναι κάτι που είχε πει ο Τζόις και φαίνεται πως το είχε και ο συγγραφέας στο μυαλό του: Νομίζεις πως δραπέτευεις και πέφτεις τρέχοντας μέσα στον εαυτό σου.